

در روزهای پس از بروز یک حادثه، کودکان به حمایت و مراقبت بیشتری نیاز دارند. ممکن است خیلی بترسند و فشار زیادی به آنها وارد شده باشد.

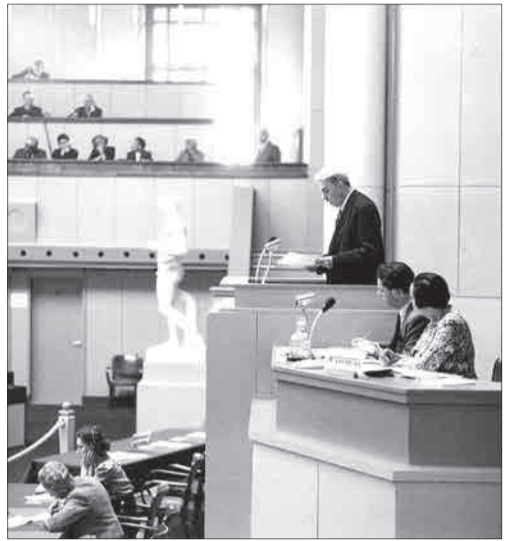

درباره یک نام: هانری دونان

در ۱۸۵۹ تاجری اهل ژنو به نام هانری دونان به مقر فرماندهی ناپلئون سوم در شمال ایتالیا سفر کرد تا مجوز کمک برای آغاز یک پروژه را کسب کند. در طی این سفر وی شاهد پیماندهای فاجعه بار نبرد سولفرینو هم بود که نبردی خونبار از جنگ دوم برای استقلال ایتالیا بود. وی در سولفرینو همراه با مردم محلی به کمک زخمی هاشانتفت، رنج و پریشانی بی حد و حصری که دونان در سولفرینو شاهد بود، آنچنان بر وی تأثیر گذاشت که در سال ۱۸۶۲ کتابی از مشاهدات خود را به نام «خاطرات سولفرینو» به رشته تحریر درآورد. البته در این کتاب او فقط از چیزهایی که دیده بود، نوشت، بلکه همچنین راه‌حلی را نیز پیشنهاد کرد: تمامی ملت‌ها باید به اتفاق هم گروه‌های آموزش دیده‌ای را از نیروهای امدادی داوطلب تشکیل دهند تا زخمیان میدان کارزار در زمان کرده‌بیه کسانیکه تحت تأثیر جنگ هستند، کمک‌های بشردوستانه‌ا را به‌دهند.

ویژه هفتادمین سالگرد تصویب کنوانسیون‌های ژنو

«شهروند» تاریخچه کنوانسیون‌های ژنو را به مناسبت هفتادمین سالگرد تصویب بررسی می‌کند

دست‌آورد بشر دوستی

در آستانه هفتادمین سالگرد تصویب کنوانسیون‌های ژنو قرار داریم. کنوانسیون‌های ژنو حاصل مجموعه‌ای از گردهمایی‌های دیپلماتیک بودند که منجر به عقد توافقاتی شد که هسته اصلی حقوق بین‌المللی بشر دوستانه را تشکیل می‌دهد. حقوق بین‌المللی بشر دوستانه به تنظیم نحوه هدایت مداخلات مسلحانه و محدود کردن عواقب آنها می‌پردازد. این قوانین از غیرنظامیانی که در مداخلات شرکت ندارند و آنانی که دیگر درگیر مداخلات نیستند، حمایت می‌کند. کنوانسیون‌های ژنو در واقع نشست‌های دیپلماتیک بین‌المللی بود که حاصل آن تعدادی توافقنامه، به خصوص در مورد حقوق بشر دوستانه در مداخلات مسلحانه بود که عبارت است از یک مجموعه قوانین بین‌المللی برای رفتار انسانی با پرسنل نظامی زخمی یا اسیر، کارکنان درمانی و غیرنظامیان در طول جنگ یا مداخلات مسلحانه. این توافقنامه‌ها سال ۱۸۶۴ پایه‌گذاری شد، ولی پس از جنگ جهانی دوم سال ۱۹۴۹ یک بازنگری جامع در آنها به عمل آمد.

تشکیل صلیب سرخ

در اکتبر ۱۸۶۳ نمایندگان از ۱۶ کشور همراه با پرسنل نظامی واحدهای درمانی به ژنو رفتند تا شروط یک توافقنامه بشردوستانه برای زمان جنگ را به بحث گذارند. این نشست و معاهده‌ای که از دل آن درآمد و به امضای ۱۲ نماینده از کشورهای مختلف رسید، در واقع نخستین کنوانسیون ژنو بود، همچنین در این سال تصمیم به تشکیل سازمانی گرفته شد که امروز به نام کمیته بین‌المللی صلیب سرخ می‌شناسیم. با وجود نقش مهمی که دونان در تاسیس سازمانی داشت که بعداً کمیته بین‌المللی صلیب سرخ نامیده شد و با وجود ادامه فعالیت‌های خود به عنوان قهرمان زخمیان و اسرای جنگی و برنده شدن نخستین جایزه صلح نوبل، وی تقریباً در فقر کامل زندگی کرد و مرد.

کنوانسیون‌های ژنو مصوب ۱۹۰۶ و ۱۹۲۹

در ۱۹۰۶ دولت سوییس کنفرانسی را با شرکت ۳۵ کشور برگزار کرد تا کنوانسیون اول ژنو را بررسی کرده و تغییرات لازم را در آن اعمال کنند. اصلاحیه‌های کنوانسیون حاکی از حمایت از زخمیان و اسرای جنگی و نیز سازمان‌های داوطلب و پرسنل درمانی بود که وظیفه آنها درمان، انتقال و تخلیه زخمیان و کشتگان بود. همچنین بازگرداندن اسیران دشمن به وطن به عنوان یک توصیه و نه یک اجبار در آن مطرح شد. بدین ترتیب کنوانسیون ۱۹۰۶ جایگزین کنوانسیون اول ژنو مصوب ۱۸۶۴ شد. پس از جنگ جهانی اول روشن شد که کنوانسیون ۱۹۰۶ و کنوانسیون لاهه مصوب ۱۹۰۷ دیگر کفایت نمی‌کنند. از این رو در سال ۱۹۲۹ باز هم به روزرسانی شدند تا رفتار متمدنانه با اسرای جنگی ترویج شود. براساس این تغییرات جدید، باید با تمامی اسرای جنگی با رحم و شفقت رفتار کرد و شرایط زندگی آنان باید انسانی باشد. همچنین قواعدی برای زندگی روزانه اسرا وضع شد و کمیته بین‌المللی صلیب سرخ به عنوان یک سازمان بیطرف تاسیس شد تا مسئولیت جمع‌آوری و انتقال اطلاعات مربوط به اسرای جنگی، زخمیان و کشتگان را به عهده گیرد.

پروتکل‌های کنوانسیون ژنو

در سال ۱۹۲۷، پروتکل‌های اول و دوم به کنوانسیون‌های ۱۹۴۹ الحاق شدند. پروتکل اول منجر به افزایش میزان حمایت از غیرنظامیان و خبرنگاران در زمان مداخلات مسلحانه بین‌المللی شد. همچنین براساس آن استفاده از «تسلیماتی که موجب جراحت بیش از حد و رنج غیر ضروری می‌شود» یا سلاحی که «خسارات گسترده، طولانی مدت و شدید بی‌به محیط زیست وارد می‌کند» منع شد. طبق گزارش کمیته بین‌المللی صلیب سرخ، پروتکل دوم به این دلیل تدوین شد که بیشتر قربانیان مداخلات مسلحانه از زمان تصویب کنوانسیون ۱۹۴۹ قربانیان جنگ‌های داخلی خونبار بودند. در این پروتکل که به وضع قوانینی در رابطه با مداخلات مسلحانه داخلی می‌پردازد، آمده که باید با تمامی کسانی که سلاح در دست ندارند، رفتاری انسانی پیشه کرد و هیچ‌یک از فرمائدها، هیچ‌گاه نباید فرمان «کسی زنده نماند» را صادر کنند. علاوه بر آن، کودکان باید مراقبت مناسب به عمل آورده و آموزش‌های لازم را برای آنها تأمین کرد. موارد زیر نیز منع شدند:

- گروگانگیری
- اعمال تروریستی
- مغارتگری
- بردداری
- مجازات دسته جمعی

بیش از ۱۹۶ کشور از کنوانسیون‌های ژنو تبعیت می‌کنند، چون بر این باورند که برخی رفتارها در میدان جنگ آنچنان شنیع و زاینبارند که در واقع به تمامی اعضای جامعه بین‌الملل صدمه وارد می‌کنند. این قواعد کمک می‌کنند تا جایی که امکان دارد در مشخصی بین رفتار انسانی با نیروهای مسلح، کارکنان درمانی و غیرنظامیان از یک سو و سببیت لجام‌گسیخته علیه آنان از سوی دیگر کشیده شود.

کمیته بین‌المللی صلیب سرخ تمرکز بر مهاجران فرمانطقه‌ای در آفریقا و اروپا افزایش داد.

مردم همیشه در مرگ و کواکنش بشردوستانه کمیته بین‌المللی صلیب سرخ قرار داشته‌اند و سازمان اخیراً گام‌های مشخصی را برای مشارکت دادن نظام‌مند افراد متأثر از مداخلات مسلحانه و خشونت در طراحی، اجرا و پایش کارهای خود برداشته است. مردم متأثر از مداخلات مسلحانه یا خشونت به‌طور فزاینده دسترسی به آموزش را یک اولویت شمرند. آموزش اغلب یکی از اولین خدمات ضروری است که در حین مداخلات متوقف و یکی از آخرین خدماتی است که پس از پایان مداخلات دوباره برقرار می‌شود. برای مقابله با این خلأ بود که کمیته بین‌المللی صلیب سرخ اجرای راهبردی نوین درباره ایجاد دسترسی به آموزش ۲۰۱۸-۲۰۲۰ را آغاز کرد. برپایان در نمایندگی‌های متعدد معین شدند و کمیته بین‌المللی صلیب سرخ شرکت خود را با سایر فعالان در این حوزه تثبیت کرد.

مشارکت (با اعضای نهضت بین‌المللی صلیب سرخ و هلال احمر و با سازمان‌های محلی) کماکان نقش مهمی در طراحی و اجرای برنامه‌های بشردوستانه ایفا می‌کند. فدراسیون بین‌المللی صلیب سرخ و هلال احمر، جمعیت‌های ملی و کمیته بین‌المللی صلیب سرخ هماهنگی خود را بهبود بخشیده و واکنش نهضت را در مناطق بسیاری که تحت تأثیر مداخلات و دیگر اشکال خشونت بود، تقویت کردند. در سال ۲۰۱۸، کمیته بین‌المللی صلیب سرخ بازرگان نهضت همکاری نزدیک داشت تا به موقعیت‌های ویژه مداخلات مسلحانه در مناطقی نظیر اوکراین و سودان جنوبی واکنش مناسب دهد.

کمیته بین‌المللی صلیب سرخ همچنین حمایت مالی نوین، ارتباط مسائل توسعه‌ای-بشردوستانه و انواع جدید مشارکت با بانک‌های توسعه‌ای و دیگر ذینفعان را بیشتر مورد کاوش قرار داد. کمیته بین‌المللی صلیب سرخ عملیات خود را در مناطق خاص موثر کرد تا این امکان را بیابد که طرح‌های خود را برای پاسخ به توسعه در مناطق دیگر برپا کند. برای مثال، این کمیته فعالیت‌های خود در بنگلادش را گسترش داد، ساختارهای میدانی جدیدی را در هندوراس و السالوادور باز کرد و حضور خود در موزامبیک را تقویت کرد تا به مردم متأثر از مداخلات کمک کند.

کرد. همچنین کمیته بین‌المللی صلیب سرخ در بعضی مناطق به‌عنوان یکی از تنها نهادهایی حضور داشت که در خصوص مسائل خاص بشردوستانه که عمدتاً نادیده گرفته می‌شدند، عمل می‌کرد: این سازمان به نیازهای خانواده‌های مفقودان در بالکان، گرجستان، پرو و دیگر نقاط و کمک به تعیین هویت بقایای انسانی در جزایر فالکلند/ایسلاس مالویناس رسیدگی کرد. این کمیته به مردم متأثر از مداخلات در شهرها از طریق تقویت سیستم‌های آبرسانی شهری در جمهوری آفریقای مرکزی، عراق، میانمار و فیلیپین کمک‌رسانی کرد. در گفت‌وگوهای خود با دولت‌ها، کمیته بین‌المللی صلیب سرخ نیازهای ویژه و آسیب‌پذیری‌های جنگجویان خارجی و خانواده‌های آنها را مورد توجه قرار داد. در سال ۲۰۱۸، به همراه شرکای خود در نهضت بین‌المللی صلیب سرخ و هلال احمر،

مسلحانه و دیگر شرایط خشونت‌آمیز تقویت کرد و گوناگونی بخشید و در این خصوص به موضوعات مرتبط با کودکان، زنان، بازداشت‌شدگان، اشخاص دارای معلولیت، آوارگان داخلی و مهاجران توجه خاص داشت.

کمیته بین‌المللی صلیب سرخ در مذاکرات و دیگر طرح‌ها در سراسر قاره‌ها که گروه‌های مسلح دولتی و غیردولتی را شامل می‌شد، به‌عنوان یک میانجی‌بی طرف عمل کرد. این فعالیت‌ها، آزادسازی زندانیان، خروج غیرنظامیان و انتقال بقایای انسانی تا تسهیل تماس میان طرف‌های مداخلات و عملیات در طول خط نبرد را شامل می‌شد. برای نمونه این سازمان به‌عنوان یک میانجی‌بی طرف در آزادسازی افرادی که قبلاً توسط دولت یا گروه‌های مسلح در سودان جنوبی به اسارت درآمده بودند و در کمبیا در آزادسازی غیرنظامیان و پرسنل امنیتی مشارکت

مداخلات به فعالیت‌های بشردوستانه خود در حمایت از بیماران و مجروحان نیروهای مسلح زمینی و دریایی و اسرای جنگی ادامه دهد. ماده ۱۲ کنوانسیون‌های اول و دوم نیز تصریح دارد که زخمیان و بیماران نباید کشته و شکنجه شوند یا در آزمایشات زیست‌شناختی از آنها استفاده شود.

کنوانسیون‌های ژنو مصوب ۱۹۴۹ قواعدی را برای حمایت از مجروحان و بیماران بر روی زمین و مجروحان و بیماران و کشتی‌شکستگان نیروهای مسلح و غیرنظامیان در دریای خود دارند. بخش‌هایی از این قواعد در زیر آمده است:

- کشتی‌های بیمارستانی نباید برای مقاصد نظامی به کار روند یا اشغال شده و هدف حمله قرار گیرند.
- کارکنان پزشکی-مذهبی اسیر شده باید فوراً بازگردانده شوند.
- تمامی طرف‌های درگیر باید سعی کنند کشتی‌شکستگان رانجات دهند، حتی آنهایی که جزو نیروهای دشمن هستند.
- در کنوانسیون سوم ژنو سال ۱۹۴۹ از اسرای جنگی مرد یازن

کنوانسیون ۱۹۲۹ مانع اعمال دهشتناکی نشد که در طول جنگ جهانی دوم در داخل و خارج از میدان کارزار، درون اردوگاه‌های اسرای جنگی و اردوگاه‌های کار اجباری غیرنظامیان صورت می‌گرفت. در نتیجه، کنوانسیون‌های ژنو در سال ۱۹۴۹ باز هم گسترش یافتند، تا از غیرنظامیانی که در جنگ شرکت ندارند، حمایت شود. در جریان کنفرانس ژنو در سال ۱۹۴۹، شروط جدیدی به کنوانسیون ژنو اضافه شد، تا از موارد زیر حمایت به عمل آید:

- پرسنل، تاسیسات و تجهیزات درمانی
- غیرنظامیان زخمی یا بیمار که نیروهای نظامی را همراهی می‌کنند
- کارکنان مذهبی
- غیرنظامیانی که برای مبارزه با نیروهای اشغالگر اسلحه به دست می‌گیرند
- در ماده ۹ کنوانسیون‌های اول و دوم و سوم ژنو آمده که کمیته بین‌المللی صلیب سرخ می‌تواند با رضایت طرفین

مروری بر رویکرد و چالش‌های فعالیت‌های بشردوستانه صلیب سرخ در سال ۲۰۱۸

مرهم رنج‌ها

جناپتگری و قطبیت رو به رشد میان نهادهای سیاسی و مسلح از عوامل اصلی بود.

باین حال، در مجموع کمیته بین‌المللی صلیب سرخ توانست فعالیت‌های خود را در مناطق متعدد راه‌اندازی کند. چابکی این سازمان در عملیات بشردوستانه برای شمار فزاینده مهاجران در آمریکای شمالی و جنوبی و واکنش به شیوع ابولا در جمهوری دموکراتیک کنگو مثال‌زدنی بود. کمیته بین‌المللی صلیب سرخ واکنش اضطراری خود در بنگلادش را گسترش داد و عملیات در بورکینافاسو و جاهای دیگر را سرعت بخشید. این کمیته توانست به مردم متأثر از خشونت در مناطقی همچون سوریه دسترسی نزدیک‌تری پیدا کند؛ همچنین شاهد وسعت یافتن فعالیت‌ها در ونزوئلا و در طول مرز این کشور با کلمبیا بود. در بعضی مناطق، کمیته بین‌المللی صلیب سرخ تنها نهاد بشردوستانه یا یکی از معدود نهادهای بشردوستانه حاضر در میدان بوده برای مثال در بعضی مناطق شمالی و مرکزی مالی، شرق اوکراین و در خطوط مقدم مداخلات ناگورنو-قره‌باغ.

تعمال با ذینفعان اصلی نه تنها در رابطه با مقبولیت و امنیت کمیته بین‌المللی صلیب سرخ، بلکه در رابطه با نگرانی‌های اصلی این سازمان نیز کماکان چالش‌های باقی مانده است.

در حالی که نیازهای اضطراری ناشی از مداخلات و خشونت نقطه ورود برای فعالیت‌های کمیته بین‌المللی صلیب سرخ در سال ۲۰۱۸ باقی ماند، این سازمان به‌طور فزاینده‌تر رسیدگی به نیازهای بلندمدت‌تر و دیده‌نشده جمعیت متأثر از مداخلات متمرکز بود. این سازمان به دنبال راه‌های منسجم به منظور تسهیل بی‌غرضی و دسترسی‌ایمن به خدماتی مانند مراقبت درمانی و آموزش بود. کمیته بین‌المللی صلیب سرخ رویکرد چندرشته‌ای خود را برای درک نیازها، اولویت‌ها، آسیب‌پذیری‌ها و سازوکار مقابله‌ای مردم در مداخلات

کمیته بین‌المللی صلیب سرخ یک سازمان بی‌غرض، بی‌طرف و مستقل است که تنها مأموریت بشردوستانه آن عبارت است از حمایت و حفاظت از جان و کرامت قربانیان درگیری مسلحانه و دیگر شرایط خشونت‌آمیز و کمک‌رسانی به این افراد. کمیته بین‌المللی صلیب سرخ همچنین سعی دارد تا با ترویج و تقویت حقوق بین‌المللی بشردوستانه و اصول بشردوستانه جهانی، مانع رنج آحاد مردم شود. این سازمان که در ۱۸۶۳ بنیان نهاده شد منشأ کنوانسیون‌های ژنو و نهضت بین‌المللی صلیب سرخ و هلال احمر هم است. کمیته بین‌المللی صلیب سرخ فعالیت‌های نهضت بین‌المللی صلیب سرخ و هلال احمر را در زمان درگیری‌های مسلحانه و دیگر شرایط خشونت‌آمیز هدایت و هماهنگ می‌کند. در ادامه خلاصه‌ای از رویکرد بشردوستانه این سازمان در سال گذشته میلادی و چالش‌های پیش‌روی آن می‌آید:

کمیته بین‌المللی صلیب سرخ به همراه شرکای خود در نهضت بین‌المللی صلیب سرخ و هلال احمر و دیگر شرایط خشونت‌آمیز پاسخ داد. این کمیته تلاش کرد به نیازهای میلیون‌ها نفر که زندگی‌شان به یک‌باره نابود شده بود یا از آثار مداخلات طولانی مدت، آوارگی، نبود دسترسی به خدمات ضروری و خسارت بازداشت عزیزان شان رنج می‌کشیدند، رسیدگی کند.

در خصوص امنیت سال ۲۰۱۸ سال دشواری بود؛ برای نمونه در افغانستان، نیجریه، سومالی و یمن. محیط عملیاتی دوباره شاهد میدان‌نبرد تکه‌تکه و تکثیر (و در بعضی مناطق افراط‌گری) گروه‌های مسلح بود. همچنین کم‌نگ‌شدن احترام برای حقوق بین‌المللی بشردوستانه و اقدامات بشردوستانه،